

**ОСНОВНА ШКОЛА
„СТАРИНА НОВАК“,
Кнез Данилова бр. 33-37, БЕОГРАД**

**ПРОГРАМ ОСПОСОБЉАВАЊА ЗАПОСЛЕНИХ ЗА
БЕЗБЕДАН И ЗДРАВ РАД**

Београд 2017

На основу члана 3 и 14. Закона о безбедности и здрављу на раду (Сл. гласник РС бр.101/2005 и 91/15) Директор Основне школе „Старина Новак“, Београд, улица Кнез Данилова бр. 33-37, доноси

ПРОГРАМ ОСПОСОБЉАВАЊА ЗАПОСЛЕНИХ ЗА БЕЗБЕДАН И ЗДРАВ РАД

Програм оспособљавања запослених за безбедан и здрав рад у Основној школи „Старина Новак“, заснован је на одредбама чл. 27 до 31. Закона о безбедности и здрављу на раду („Сл. гласник РС”, бр. 101/05 и 91/15), Правилника о евиденцијама у области безбедности и здравља на раду („Службени гласник РС”, бр. 62/07 и 102/15), одредбама Правилника о безбедности и здравља на раду, који је донео директор Основне школе „Старина Новак“, као и одредбама Акта о процени ризика Основне школе „Старина Новак“.

I ОПШТЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1.

Овим програмом, на основу Закона о безбедности и здрављу на раду и подзаконских прописа о безбедности и здрављу на раду, односно интерних аката Основне школе „Старина Новак“, дефинише се начин и садржај обуке и провере знања из материје безбедности и здравља на раду као и вођење евиденције о оспособљавању запослених и радно ангажованих.

Према обавезама, које проистичу из Закона о безбедности и здрављу на раду, Основна школа „Старина Новак“ врши оспособљавање запослених за безбедан и здрав рад код: заснивања радног односа, односно премештаја на друге послове; приликом увођења нове технологије или нових средстава за рад; као и код промене процеса рада који може проузроковати промену мера за безбедан и здрав рад.

Оспособљавање запослених за безбедан и здрав рад спроводи се тако што се упознаје са свим врстама ризика на пословима на које се распоређује и о конкретним мерама за безбедност и здравље на раду у складу са актом о процени ризика.

Члан 2.

Оспособљавање за безбедан и здрав рад обезбеђује се у току радног времена, а трошкови оспособљавања не могу бити на терет запосленог.

Оспособљавање за безбедан и здрав рад прилагођава се специфичностима радног места запосленог.

Члан 3.

Ако запослени истовремено обавља послове на два или више радних места, такав запослени оспособљава се за безбедан и здрав рад на сваком од радних места на ком ради.

Члан 4.

Оспособљавање запослених за безбедан и здрав рад обавља се теоријски и практично.

Провера теоретске оспособљености запосленог за безбедан и здрав рад обавља се прописаним и прилагођеним тестом након завршеног предавања.

Провера практичне оспособљености запосленог за безбедан и здрав рад обавља се на радном месту тако што оспособљавање и проверу практичне оспособљености врши

непосредни руководиоц или друго непосредно одговорно лице, који непосредно прати и контролише примену мера за безбедан и здрав рад од стране запосленог. О извршеном оспособљавању и провери знања води се прописана евиденција.

Члан 5.

Када на основу уговора, споразума или по било ком другом основу, обављају рад у просторима Основне школе „Старина Новак“ запослени другог послодавца, исти се морају одмах уредно пријавити при улазу у просторије послодавца, а одговарајуће службе ће те запослене оспособити за безбедан и здрав рад, у складу са законом. Ако такви запослени нису уредно пријављени на рад, Послодавац неће сносити било какву одговорност за њихове пропусте у примени мера за безбедан и здрав рад.

Када технолошки процес рада захтева додатно оспособљавање запосленог за безбедан и здрав рад на одређеним радним местима или пословима, такви запослени се упознају о обављању процеса рада на безбедан начин, путем обавештавања, упутстава или инструкција у писменој форми.

У изузетним случајевима, када запосленом прети непосредна опасност по живот или здравље, због хитности, обавештења, упутства или инструкције могу се дати у усменој форми.

Члан 6.

Запослена жена за време трудноће, запослени млађи од 18 година живота и запослени са смањеном радном способношћу, и поред оспособљавања за безбедан и здрав рад, биће у писменој форми обавештени о резултатима процене ризика на радном месту и о мерама којима се ризици отклањају у циљу повећања безбедности и здравља на раду.

Запослени и свако друго лице, које се по било ком основу налази у радној околини, дужно је да приступи оспособљавању за безбедан и здрав рад, да приступи провери оспособљености и да поступа у складу са прописаним мерама за безбедан и здрав рад организованом утврђеним од стране послодавца Основне школе „Старина Новак“.

Члан 7.

Приступ радном месту у радној околини, на коме прети непосредна опасност од повређивања или здравствених оштећења (тровања, гушења, и сл.), могу да имају само лица која су оспособљена за безбедан и здрав рад, која су добила посебна упутства за рад на таквом месту и која су снабдевена одговарајућим средствима и опремом за личну заштиту на раду.

Члан 8.

Оспособљавање се врши у облицима предавања, односно аудио визуелним путем према специфичностима занимања на радном месту, у организацији и о трошку послодавца, а обухвата теоријски и практични део. У поступку оспособљавања сви запослени морају бити упознати са правима, обавезама и одговорностима у области безбедности и здравља на раду, усвојеним процедурама за безбедан и здрав рад код послодавца и свим опасностима, штетностима, ризицима и мерама за њихово отклањање на сваком конкретном радном месту.

Члан 9.

Саставни део оспособљавања за безбедан рад је и упозоравање на присутне опасности или штетности на радним местима и у радном простору послодавца, свих лица која се по било ком основу затекну у том простору. Због тога је неопходно истицање

одговарајућих знакова упозорења, забрана, праваца и брзина кретања и слично, где год је то потребно, односно где постоји опасност по живот или здравље лица која се затекну у радном простору послодавца.

Члан 10.

Оспособљавање запослених за безбедан и здрав рад, као и провера оспособљености вршиће се према следећем програму:

A. ТЕОРЕТСКО ОСПОСОБЉАВАЊЕ

Програм оспособљавања:

Тема – 1 Законска регулатива и подзаконски прописи

Систем безбедности и здравља на раду заснован је на примени принципа превенције од повреда на раду, обољења или оштећења здравља запосленог који се спроводе пре почетка рада на радном месту и у радној околини.

Закон обезбедности и здрављу на раду („Службени гласник РС”, бр.101/05 и 91/15)

Овим законом уређује се спровођење и унапређивање безбедности и здравља на раду лица која учествују у радним процесима, као и лица која се затекну у радној околини, ради спречавања повреда на раду, професионалних обољења и обољења у вези са радом.

Безбедност и здравље на раду јесте обезбеђивање таквих услова на раду којима се, у највећој могућој мери, смањују повреде на раду, професионална обољења и обољења у вези са радом и који претежно стварају претпоставку за пуно физичко, психичко и социјално благостање запослених.

Превентивне мере јесу све мере које се предузимају или чије се предузимање планира на свим нивоима рада код послодавца, ради спречавања повређивања или оштећења здравља запослених.

Радно место јесте простор намењен за обављање послова код послодавца (у објекту или на отвореном као и на привременим и покретним градилиштима, објектима, уређајима, саобраћајним средствима, и сл.) у којем запослени ради, борави или има приступ у току рада и који је под непосредном или посредном контролом.

Радна околина јесте простор у којем се обавља рад и који укључује радна места, радне услове, радне поступке и односе у процесу рада.

Средство за рад јесте:

(1) објекат који се користи као радни и помоћни простор, укључујући и објекат на отвореном простору, са свим припадајућим инсталацијама (инсталације флуида, грејање, електричне инсталације и др.).

(2) опрема за рад (машина, уређај, постројење, инсталација, алатисл.) која се користи у процесу рада.

Средство и опрема за личну заштиту на раду

јесте одећа, обућа, помоћне напаве и уређаји који служе за спречавање повреда на раду, професионалних обољења, болести у вези са радом и других штетних последица по здравље запосленог.

Ризик

јесте вероватноћа настанка повреде, обољења или оштећења здравља запосленог услед опасности

Право на безбедност и здравље на раду имају

1) сви запослени

2) лица која се затекну у радној околини ради обављања одређених послова, ако је о њиховом присуству упознат послодавац, односно ако је уредно пријављен при уласку у радне и помоћне просторије и ако о истом поседује уредно попуњену пропусницу са његовим личним подацима и подацима лица код ког је у посети.

Обавезе и одговорности послодавца

Права и обавезе запослених

Тема – 2 Препознавање опасности и штетности и процена ризика

Препознавање и утврђивање опасности и штетности на радном месту и у радној околини врши се на основу података који се прикупљају из документације којом располаже послодавац, посматрањем и праћењем процеса рада на радном месту, прибављањем потребних информација од запослених и информација из других извора и разврставањем у врсте прикупљених података, односно могућих опасности и штетности на које ти подаци указују.

При утврђивању података о опасностима и штетностима на радном месту и у радној околини полази се од постојећег стања безбедности и здравља на раду (важећи стручни налази о извршеним прегледима и проверама средстава за рад, као и о извршеним испитивањима услова радне околине, извештаји о претходним и периодичним лекарским прегледима запослених, подаци о повредама на раду, професионалним болестима и обољењима у вези са радом, средствима и опремом личне заштите на раду, анализа предузетих мера ради спречавања повреда на раду, професионалних болести и обољења у вези са радом, инспекцијски налази о извршеном надзору, упутства за безбедан рад, прописана документација за употребу и одржавање, односно паковање, транспорт, коришћење, складиштење, уништавање и др.).

Опасности и штетности групишу се у зависности од њихове врсте и природе.

Опасности на радном месту су оне чињенице и стања која под одређеним условима могу угрозити живот и здравље запосленог и могу проузроковати углавном директне физичке повреде, а делимо их на:

- Механичке опасности које се појављују коришћењем опреме за рад
- Опасности које се појављују у вези са карактеристикама радног места
- Опасности које се појављују коришћењем електричне енергије

- Мере безбедности при складиштењу материјала

Са овом темом упознају се запослени који обављају послове складиштења материјала (пријем, паковање и издавање).

- Складиштење незапалјивог материјала
- ~ Пријем робе и формирање документације,
- ~ Дозволјено оптерећење рамова, полица,
- ~ Безбедно складиштење, и др.,
- ~ Слободни пролази за манипулисање материјалима,
- ~ Прескладирање материјала.

- Складиштење отровних, јетких и нагризајућих материја (хемикалија)

- ~ Пријем робе и формирање документације,
- ~ Особине отровних, јетких и нагризајућих материја,
- ~ Безбедно складиштење хемикалија,
- ~ Опасности од прскања судова и безбедно одстрањивање просутих материја,
- ~ Издавање хемикалија и евиденција,
- ~ Лична заштитна средства.

- Извори опасности и мере безбедности при манипулисању материјалом

Са овом темом упознају се запослени који обављају послове утовара, истовара и преношења материјала.

Опасности и мере безбедности при утовару, истовару и преношењу материјала у зависности од врсте, облика материјала,

- ~ Помоћна средства за утовар, истовар и преношење материјала,
- ~ Правилан положај тела при подизању и спуштању терета,
- ~ Дозвољено оптерећење запослених при подизању и преношењу терета,
- ~ Групни пренос терета,
- ~ Лична заштитна средства.

- Опасности и мере безбедности при одржавању хигијене

Са овом темом упознају се запослени који обављају послове одржавања хигијене у погонима, просторијама и санитарним чворовима у друштву и одржавању круга.

- ~ Значај хигијене,
- ~ Врсте и извори заразних оболјења,
- ~ Средства за одржавање хигијене и помоћни прибор,
- ~ Могуће повреде и здравствена оштећења при обављању послова одржавања хигијене и мере безбедности,
- ~ Средства за личну заштиту.

Штетности на радном месту су чиниоци (фактори) радне околине који код запосленог могу изазвати професионално обољење (најчешће након дуже изложености). Штетности на радном месту делимо на:

- Штетности које настају или се појављују у процесу рада
- Штетности које проистицу из психичких и психофизичких напора
- Штетности везане за организацију рада
- Остале штетности које се појављују на радним местима

Тачно и потпуно утврђивање свих опасности и штетности основа је сваке анализе радног места којој је циљ у потпуности одредити мере заштите и утврдити безбедне радне поступке. Често се у пракси дешава да запослени буде повређен за време обављања послова који нису утврђени анализом радног места.

Тема – 3 Поступци за безбедан и здрав рад при коришћењу опреме за рад

– инструкције и упутства за БЗР у складу са актом о процени ризика за сваку опрему за рад.

Поступци за безбедан и здрав рад садржани су у техничкој документацији сваке поједине опреме за рад (машине, уређаји, алати или постројења) која се користи у радном процесу. Приликом практичног оспособљавања за безбедан рад руковоца опремом врши се упознавање са упутствима и /или инструкцијама. Наведена техничка документација налази се код сваког руководиоца који у складу са својим радним обавезама, као директно

надређени свим запосленима, обавља следеће:

- Контролише, организује, планира и води пословање у материјалном и финансијском смислу;
 - Брине да капацитети људства и опреме за рад буду максимално искоришћени;
 - Планира техничку обуку људства и уочава потребу за њиховим додатним оспособљавањем и усавршавањем;
 - Врши контролу свих процеса рада у складу са интерним правилима и правилима произвођача, као и чистоћу око опреме за рад;
 - Контролу извршених услуга;
 - Врши контролу квалитета и квантитета алата и опреме, и брине о набавци истог;
 - Брине о мотивацији запослених и односе у колективу.
- Послодавац располаже упутствима за рад и инструкцијама за опрему за рад и оспособљавање се обавља у складу са том техничком документацијом.

Тема – 4 Поступци за безбедан и здрав рад при обављању појединих активности

- инструкције и упутства за БЗР за препознате активности у складу са актом о процени ризика:

Карактеристичне радне активности које се појављују у току обављања послова у радним и помоћним просторијама препознају се и са правилима и мерама за безбедан рад упознају се запослени.

Тема – 5 Поступци за безбедан и здрав рад при боравку и кретању у радним просторијама

(производним и канцеларијским просторијама) и упутства за БЗР у складу са актом о процени ризика

Примена основних правила безбедности и здравља на раду:

- осигурање потребних радних површина и радног простора, осигурање потребних путева за пролаз, превоз и евакуацију радника;
- осигурање чистоће;
- осигурање потребних микро-климатских параметара, осигурање потребног нивоа осветљености радног места и радне околине;
- ограничења буке и вибрација у радној околини, осигурање од штетних атмосферских и климатских утицаја, опремљеност средстава рада заштитним направама;
- осигурање од удара електричне струје;
- спречавање настанка пожара и експлозије;
- осигурање од деловања штетних материја по здравље;
- заштита од штетног зрачења.

Примена посебних правила безбедности и здравља на раду:

- оспособљавање за безбедан и здрав рад;
- утврђивање посебних услова рада у смислу доба живота, пола, стручне спреме и оспособљености, здравственог стања, душевних и телесних способности;
- редовна набавка и давање на коришћење радницима прописаних личних заштитних средстава;
- обезбеђење санитарског прибора за пружање прве помоћи;
- утврђивање и постављање потребних безбедносних знакова и знакова општихобавештења на местима рада, на средствима рада и припадајућим инсталацијама;

- утврђивање начина безбедног обављања процеса рада и постављање писаних упутстава за безбедан рад на одређеним радним местима;
- детаљно праћење повреда на раду;
- вођење свих прописаних евиденција;
- оспособљавање запослених за рад са опасним радним материјама;
- оспособљавање запослених за пружање прве помоћи.

Тема – 6 Средства и опрема за личну заштиту

- Хијерархија мера и потреба за личним заштитним средствима.
- Врсте личних заштитних средстава.
- Коришћење и одржавање личних заштитних средстава.
- Средства и опрема за личну заштиту која се дају запосленим на коришћење, утврђена актом о процени ризика.

Тема – 7 Означивање опасних места, праваца кретања, обавештавање
обезбеђују се у складу са Правилником о обезбеђивању ознака за безбедност и здравље на раду.

Теоретска обука

Спроводи се према напред наведеним темама, а према опасностима и штетностима из процене ризика за свако конкретно радно место, односно групу радних места и реализује се тако што се послови, које обављају запослени, групишу према њиховој сродности и према локацији-месту обављања.

Провера теоретског знања

врши се тестирањем, након теоретског оспособљавања.

Сматра се да је запослени задовољно на провери знања ако после решеног теста покаже да познаје опасности и штетности на пословима свог радног места и да своје послове може безбедно обављати. Изузетно, провера знања и са теоријске и са практичне обуке се може вршити надгледањем рада запосленог, као и што се провера знања са теоретске обуке може извршити непосредно после обуке.

Начин реализације

предавање, разговор, презентације, демонстрирање, показивање.

Евиденција

на прописаном Обрасцу бр. 6 (Евиденција о извршеном оспособљавању за БЗР).

Б. ПРАКТИЧНО ОСПОСОБЉАВАЊЕ

Практично оспособљавање врши се непосредно на радним местима, и исто спроводе непосредни руководиоци који су упознати са опасностима и штетностима на радним местима којим руководе.

Програм практичног оспособљавања за БЗР

П – 1 Практично упознавање непосредних руководилаца, са инструкцијама и упутствима за БЗР за поједина радна места.

П – 2 Практично оспособљавање запослених на радном месту и у радној околини, уз непосредну контролу, помоћ и праћење од стране надлежног (непосредног) руководиоца.

Практични део оспособљавања обухвата:

- Упознавање запосленог са технолошким процесом рада,

- Упознавање са техничким карактеристикама опреме за рад и начином рада,
- Упознавање са упутством за безбедан рад,
- Упознавање са опасностима и штетностима које настају при обављању послова и радних задатака, а које могу довести до повреда и здравствених оштећења,
- Упознавање са примењеним и уграђеним мерама безбедности на раду и практична демонстрација опреме и средстава за личну заштиту,
- Упознавање са последицама које могу настати услед некоришћења техничке и опреме за личну заштиту.

Члан 11.

Сви запослени, без обзира на радно место и квалификацију, дужни су да се подвргну оспособљавању и провери оспособљености из области безбедности на раду. Запослени који неоправдано изостане са оспособљавања и провере оспособљености чини тежу повреду радне обавезе. Запослени који је оспособљен за безбедан и здрав рад дужан је да своје послове обавља са пуном одговорношћу уз примену прописаних мера, ради заштите свог живота и здравља и заштите других учесника у радном процесу.

Члан 12.

Ако се ни у два поновљена поступка не утврди оспособљеност запосленог за безбедан рад, а оцени се да ни понављање обуке не би дало одговарајуће резултате, запосленог треба распоредити на радно место за које је провером знања утврђено да на њему може безбедно да ради. Ако такво радно место не постоји, може се утврдити и престанак радног односа.

II ЕВИДЕНЦИЈА

Члан 13.

О извршеној теоријском и практичном оспособљавању води се прописана евиденција Образац бр. 6 (Евиденција о извршеном оспособљавању за БЗР).

Евиденцију води лице које обавља послове безбедности на раду.

Члан 14.

Сви запослени ће, након извршених активности, потврдити присуство обуци и оспособљеност за безбедан рад, својим потписом у поменутој евиденцији - Образац бр. 6 (Евиденција о извршеном оспособљавању за БЗР).

III ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 15.

Овај програм ступа на снагу даном доношења.

У Београду, _____ 2017.

Основна школа „Старина Новак“
